

Samorząd
Województwa Opolskiego

REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ W OPOLU

Obserwatorium Integracji Społecznej
45-315 OPOLE ul. Głogowska 25C
TEL. (77) 44 15 250; 44 16 495 FAX (77) 44 15 259

Potrzeby szkoleniowe pracowników i wolontariuszy ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie woj. opolskiego na 2013 r.

Rekomendację opracowano w oparciu o:

- informacje przekazane z OPS-ów i PCPR-ów listownie, mailem lub faksem, w związku z pismem dyrektora ROPS w Opolu znak OIS.4011-8-2/12 z 3 grudnia 2012 r.;
- dane sprawozdawcze Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (*Sprawozdanie MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2011 r.*).

Zebrane informacje o potrzebach szkoleniowych pracowników i wolontariuszy przygotowano w związku z realizacją projektu systemowego ROPS w Opolu w ramach Priorytet VII - *Promocja integracji społecznej*, Działanie 7.1 *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji*, Poddziałanie 7.1.3 *Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej w województwie opolskim* Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013.

Ośrodki Pomocy Społecznej

1. Liczba ośrodków pomocy społecznej oraz zatrudnionych pracowników i wolontariuszy zainteresowanych szkoleniami

Spośród 71 ośrodków pomocy społecznej:

- 51 (72% wszystkich OPS-ów) wyraża potrzebę delegowania pracowników i wolontariuszy na szkolenia;
- 20 (28%) nie zgłosiło takiej potrzeby.

Udział w szkoleniach w 2013 r. zadeklarowały ogółem 673 osoby, z tego w gminach:

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

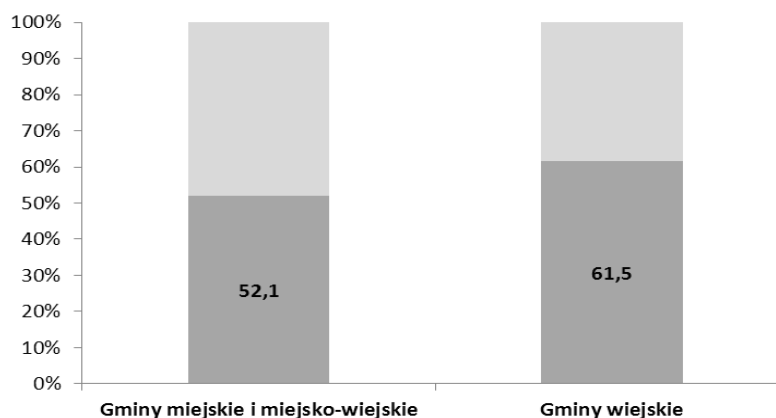
- miejskich i miejsko-wiejskich – 513 (w tym 511 pracowników etatowych i 2 wolontariuszy);
- wiejskich – 160 osób.

Tabela 1. Pracownicy ośrodków pomocy społecznej zainteresowani uczestnictwem w szkoleniach w 2013 r. w woj. opolskim

Lp.	Wyszczególnienie	Zatrudnienie w OPS w 2011 r.- liczba osób ogółem	Liczba pracowników i wolontariuszy OPS zainteresowana uczestnictwem w szkoleniach w 2013 r.	
			Ogółem	%
1.	Gminy miejskie i miejsko-wiejskie	984	513	52,1
2.	Gminy wiejskie	260	160	61,5
Razem		1 244	673	54,1

Udział pracowników ośrodków pomocy społecznej (łącznie z wolontariuszami) wyrażających chęć uczestnictwa w szkoleniach w 2013 r. w stosunku do wszystkich zatrudnionych w 2011 r. w OPS wynosi 54,1%, przy czym zainteresowanie szkoleniami jest większe w gminach wiejskich (61,5%) niż w gminach miejskich i miejsko-wiejskich (52,1%).

Wykres 1. Udział pracowników OPS zainteresowanych szkoleniami w 2013 r. w ogólnej liczbie zatrudnionych w 2011 r. (w proc.)

2. Liczba uczestników szkoleń wg stanowisk

Spośród 671 pracowników etatowych OPS wyrażających chęć uczestnictwa w szkoleniach:

- 274 to pracownicy socjalni;
- 164 - inni pracownicy merytoryczni zatrudnieni w jednostce (kierownicy działów, klubów integracji społecznej, inspektorzy, koordynatorzy projektów realizowanych przez

placówkę, asystenci rodziny, terapeuci, opiekunowie, psycholodzy, pracownicy zespołów interdyscyplinarnych);

- 111 - pozostali pracownicy (informatycy, referenci, pracownicy działu świadczeń rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych);
- 68 - główni księgowi i księgowi;
- 54 - dyrektorzy i kierownicy, z-cy dyrektorów i kierowników OPS.

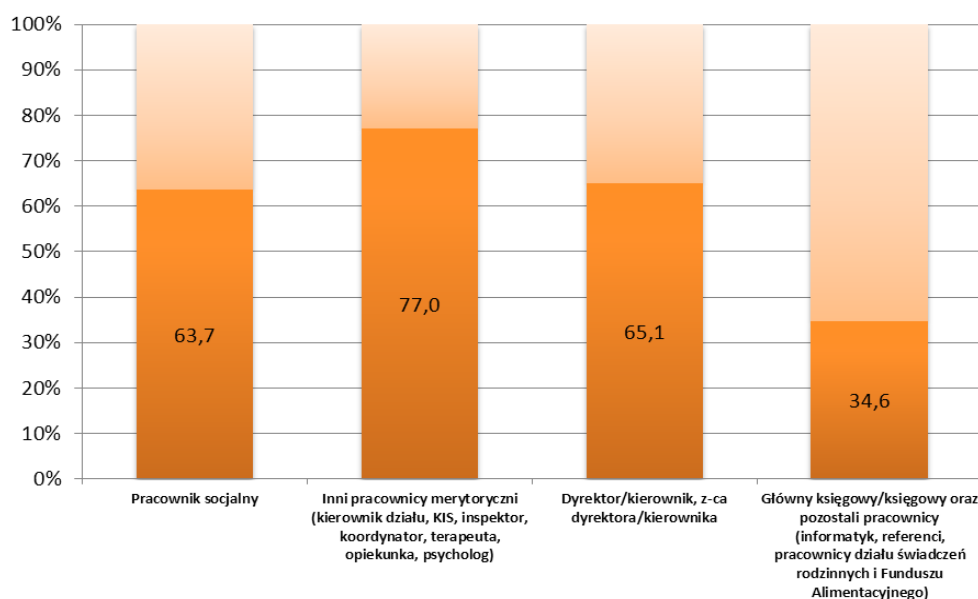
Tabela 2. Pracownicy ośrodków pomocy społecznej zainteresowani uczestnictwem w szkoleniach w 2013 r. wg zajmowanych stanowisk

Lp.	Stanowisko	Zatrudnienie na stanowisku w OPS w 2011 r.- liczba osób ogółem *	Liczba pracowników OPS zainteresowana uczestnictwem w szkoleniach w 2013 r.	
			Ogółem	%
1.	Pracownik socjalny	430	274	63,7
2.	Inni pracownicy merytoryczni (kierownik działu, KIS, inspektor, koordynator, terapeuta, opiekunka, psycholog)	213	164	77,0
4.	Dyrektor/kierownik, z-ca dyrektora/kierownika	83	54	65,1
5.	Główny księgowy/księgowy oraz pozostali pracownicy (informatyk, referenci, pracownicy działu świadczeń rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego) **	518	179	34,6
Razem		1 244	671	53,9

* liczba osób w OPS bez względu na liczbę etatów

** w sprawozdawczości MPIPS brak szczegółowych danych o liczbie zatrudnionych głównych księgowych/księgowych w OPS

Wykres 2. Pracownicy OPS zainteresowani szkoleniami w 2013 r. według zajmowanych stanowisk (w proc. do liczby zatrudnionych ogółem)

Spośród osób zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej według zajmowanych stanowisk najliczniejszą grupą zainteresowaną szkoleniami są inni pracownicy merytoryczni – 76,9%.

Kolejnymi grupami osób, z których większość jest zainteresowana szkoleniami, są: kadra kierownicza OPS (dyr./kierownicy i ich zastępcy) – 65% oraz pracownicy socjalni – 63,7%.

Wśród pozostałych pracowników zatrudnionych w jednostce, w tym głównych księgowych i księgowych oraz innych pracowników księgowości, chęć uczestnictwa w szkoleniach wyraża 34,5% osób.

Średnia liczba osób wyrażających chęć udziału w szkoleniach wśród wszystkich pracowników ośrodków pomocy społecznej wynosi prawie 54%.

3. Wolontariusze – planowana liczba uczestników i tematyka szkoleń

Spośród wszystkich ośrodków pomocy społecznej woj. opolskiego tylko jedna jednostka (OPS w Prószkowie) zaplanowała objęcie szkoleniami wolontariuszy (2 osoby). Ośrodek planuje przeszkolić wolontariuszy z zakresu posługiwania się językiem migowym 2-go stopnia.

4. Tematyka szkoleń – pracownicy OPS

Problematyka szkoleń i kursów zawodowych wnioskowanych przez pracowników socjalnych dotyczy następujących zagadnień:

- ✚ przemoc w rodzinie (procedura „Niebieskiej Karty”, postępowanie z ofiarami i sprawcami przemocy domowej, wsparcie dla ofiar przemocy w rodzinie);
- ✚ praca z trudnym klientem (w tym z osobami uzależnionymi i chorymi psychicznie, długotrwale bezrobotnymi, roszczeniowymi, agresywnymi, mediacje);
- ✚ tworzenie i działania zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych;
- ✚ kontrakt socjalny (kontrakt socjalny jako instrument aktywnej integracji);
- ✚ wypalenie zawodowe i stres;

- ✚ rozwój umiejętności i podniesienie kwalifikacji zawodowych (nauka języków obcych, języka migowego, trening asertywności, coaching, udzielanie pierwszej pomocy);
- ✚ prawne aspekty działalności OPS (interpretacja przepisów pomocy społecznej, w tym ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, stosowanie przepisów KPA, kierowania do DPS)

Główni księgowi i księgowi zatrudnieni w ośrodkach wskazują głównie na:

- ✚ budżet zadaniowy (zasady, realizacja);
- ✚ inne problemy księgowe (rachunkowość i sprawozdawczość budżetowa, zamówienia publiczne, księgowanie i rozliczanie funduszu alimentacyjnego, ZUS).

Dyrektorzy i kierownicy OPS postulują zorganizowanie szkoleń dotyczących:

- ✚ wypalenia zawodowego i podnoszenia własnych umiejętności i kwalifikacji zawodowych (sztuka wypowiedzi, zarządzanie w jednostce, praca w zespole);
- ✚ stosowania przepisów prawnych (KPA, ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Kodeksu pracy, postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych);

Pracownicy merytoryczni zatrudnieni na innych stanowiskach w OPS postulują przede wszystkim szkolenia z zakresu:

- ✚ zmiany i stosowanie przepisów prawnych (z zakresu świadczeń rodzinnych i Funduszu alimentacyjnego, postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych, umarzanie należności, windykacja, ponoszenie i uchylanie się od kosztów pobytu osoby w DPS);
- ✚ doskonalenia umiejętności na swoim stanowisku pracy (praca z osobami zaburzonymi psychicznie, wykluczonymi społecznie, sposoby aktywizacji seniorów, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, język migowy).

Pozostali pracownicy zatrudnieni w jednostkach, głównie pracownicy obsługi, wskazują na brak przede wszystkim szkoleń z zakresu ochrony danych osobowych i prowadzenia archiwum w OPS.

5. Preferowany czas trwania szkoleń

Pracownicy socjalni postulują organizowanie szkoleń głównie jedno- lub dwudniowych, rzadziej kilkudniowych.

Główni księgowi i księgowi chcą szkoleń jednodniowych, a bardzo rzadko kilkudniowych, podobnie jak kadra kierownicza ośrodków pomocy społecznej, postępująca przede wszystkim spotkania jedno- lub dwudniowe.

Inni pracownicy merytoryczni zatrudnieni w ośrodku oraz pozostali pracownicy OPS też chcą szkoleń jednodniowych, choć częściej pojawiają się postulaty o szkolenia kilkudniowe.

Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

6. Liczba powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz zatrudnionych pracowników i wolontariuszy zainteresowanych szkoleniami

Na 11 powiatowych centrów pomocy rodzinie (MOPR w Opolu uwzględniono w analizie dot. ośrodków pomocy społecznej), 7 wyraziło potrzebę delegowania pracowników i wolontariuszy na szkolenia.

W 2013 r. liczba osób w PCPR planujących uczestnictwo w szkoleniach wynosi 64, w tym 4 wolontariuszy (wykazał PCPR w Prudniku).

7. Liczba uczestników szkoleń wg stanowisk

Spośród 61 pracowników OPS wyrażających chęć uczestnictwa w szkoleniach:

- 15 to pracownicy socjalni;
- 11 – zajmujący się osobami niepełnosprawnymi (doradcy, przewodniczący, sekretarze zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności);
- 20 - inni pracownicy zatrudnieni w jednostce (pracownicy administracyjni, konsultanci, specjaliści ds. świadczeń), w tym 5 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- 9 - dyrektorzy i kierownicy oraz z-cy dyrektorów i kierowników PCPR;
- 6 - główni księgowi i księgowi.

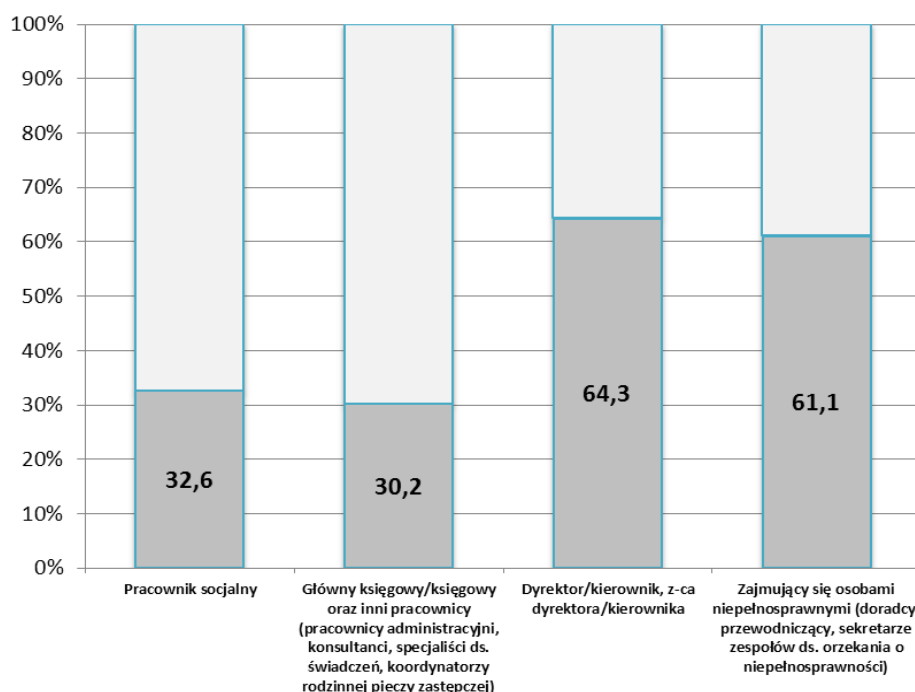
Tabela 3. Pracownicy PCPR-ów zainteresowani uczestnictwem w szkoleniach w 2013 r. wg zajmowanych stanowisk

Lp.	Stanowisko	Zatrudnienie na stanowisku w PCPR w 2011 r.- liczba osób ogółem *	Liczba pracowników PCPR zainteresowana uczestnictwem w szkoleniach w 2013 r.	
			Ogółem	%
1.	Pracownik socjalny	46	15	32,6
2.	Główny księgowy/księgowy oraz inni pracownicy (pracownicy administracyjni, konsultanci, specjaliści ds. świadczeń, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej) **	86	26	30,2
3.	Dyrektor/kierownik, z-ca dyrektora/kierownika	14	9	64,3
4.	Zajmujący się osobami niepełnosprawnymi (doradcy, przewodniczący, sekretarze zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności)	18	11	61,1
Razem		164	61	37,2

* liczba osób w OPS bez względu na liczbę etatów

** w sprawozdawczości MPiPS brak szczegółowych danych o liczbie zatrudnionych głównych księgowych/księgowych w PCPR

Wykres 3. Pracownicy PCPR zainteresowani szkoleniami w 2013 r. wg zajmowanych stanowisk

Wśród pracowników powiatowych centrów pomocy rodzinie chęć udziału w szkoleniach deklaruje nieco ponad 37% osób.

Najbardziej zainteresowani szkoleniami jest kadra kierownicza PCPR (dyr./kier. i ich zastępcy) – 64,2% oraz pracownicy zajmujący się osobami niepełnosprawnymi – 61,1%.

Zdecydowanie mniejsze zainteresowanie szkoleniami wykazują pracownicy socjalni (32,6%) oraz inni pracownicy, w tym główni księgowi i księgowi (30,2%).

8. Wolontariusze – planowana liczba uczestników i tematyka szkoleń

Spośród wszystkich powiatowych centrów pomocy rodzinie woj. opolskiego objęcie szkoleniami wolontariuszy zaplanowała jedna jednostka (PCPR w Prudniku). Planuje ona przeszkolić 4 wolontariuszy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

9. Tematyka szkoleń – pracownicy PCPR

Pracownicy socjalni postulują szkolenia w zakresie:

- ✚ pracy z rodzinami (zastępczymi, biologicznymi, sprawcami i ofiarami przemocy, trudnym klientem);
- ✚ podniesienia własnych kwalifikacji (nauka języka migowego, kurs samoobrony, KPA).

Natomiast doradcy ds. osób niepełnosprawnych wskazują na potrzebę prowadzenia szkoleń z zakresu problematyki aktywizacji osób niepełnosprawnych i mediacji.

Kadra kierownicza PCPR-ów (dyrektorzy i kierownicy, z-cy dyrektorów i kierowników) postuluje szkolenia dot. interpretacji przepisów prawnych (KPA, ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) oraz rozwijania własnych kompetencji (zarządzanie konfliktem, kontrola zarządcza, mediacje, realizacja programów PFRON, higiena pracy).

Kadra księgowa wnioskuję o szkolenia i kursy z zakresu finansów publicznych i rachunkowości budżetowej (ewidencja dochodów i dotacji, zwrot nienależnie pobranych świadczeń, należności z tytułu opłaty za pobyt dziecka w ramach pieczy zastępczej).

Natomiast pozostali pracownicy PCPR-ów postulują głównie potrzebę organizacji szkoleń związanych z wykonywanymi na swoich stanowiskach zadaniami (pracownicy administracyjni – archiwizacja, obieg dokumentacji w jednostce, KPA, praca w zespole, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – realizacji zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

10. Preferowany czas trwania szkoleń

Pracownicy socjalni preferują szkolenia dwu-lub-trzydniowe.

Kadra kierownicze PCPR woli szkolenia jedno- lub dwudniowe, rzadziej kilkudniowe, a głównie księgowi i księgowi przede wszystkim jedno-lub dwudniowe.

Pozostali pracownicy zgłaszają chęć uczestnictwa w szkoleniach trwających najczęściej kilka dni (dnu-lub kilkudniowe).

11. Wnioski

Z przedstawionej analizy wynika, że w 2013 r.:

- 51 (72%) ośrodków pomocy społecznej oraz 7 na 11 powiatowych centrów pomocy rodzinie wyrażają potrzebę delegowania pracowników i wolontariuszy na szkolenia i kursy zawodowe;
- tylko jeden ośrodek pomocy społecznej (OPS w Prószkowie) i jedno powiatowe centrum pomocy rodzinie (PCPR w Prudniku) planuje objąć szkoleniami wolontariuszy (łącznie 6 osób);
- liczba osób deklarujących uczestnictwo w szkoleniach wynosi 673 w OPS-ach (w tym 2. wolontariuszy) i 64 w PCPR-ach (w tym 4 wolontariuszy);
- spośród wszystkich osób zatrudnionych w OPS największą grupą wyrażającą chęć uczestniczenia w szkoleniach są inni pracownicy merytoryczni (kierownicy działu, KIS, koordynatorzy, terapeuci) – prawie 77%, a także większość pracowników socjalnych i kadry kierowniczej;
- w PCPR najbardziej zainteresowanymi szkoleniami grupami są: kadra kierownicza (64,2%) i zajmujący się osobami niepełnosprawnymi (doradcy ds. osób niepełnosprawnych, przewodniczący i sekretarze zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności);
- tematyka szkoleń wnioskowana przez pracowników OPS dotyczy przede wszystkim przemocy w rodzinie, pracy z trudnym klientem, tworzenia zespołów interdyscyplinarnych, wypalenia zawodowego i stresu, a także rozwoju własnych umiejętności i kwalifikacji zawodowych.
- pracownicy PCPR-ów postulują przede wszystkim szkolenia z zakresu problematyki pracy z rodzinami zastępczymi, problemowymi oraz sprawcami i ofiarami przemocy, a także podnoszenia własnych umiejętności i kwalifikacji zawodowych (nauka języka migowego, kurs samoobrony, KPA);

- większość pracowników OPS i PCPR preferuje szkolenia jedno- lub dwudniowe, rzadziej kilkudniowe;

W porównaniu do wcześniejszych lat, w potrzebach szkoleniowych na 2013 r. brak tematów związanych z właściwą realizacją projektów PO KL, co wynika z malejącej liczby gmin realizujących projekty systemowe w ramach *Priorytetu VII*, współfinansowanych z UE. Natomiast nowa problematyka, która wyróżnia się w potrzebach pracowników na 2013 r., związana jest z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Częściej są też zgłaszane potrzeby z zakresu tworzenia i funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych.

Analiza wraz z załączonymi tabelami stanowi rekomendację dla Referatu Integracji i Pomocy Społecznej ROPS w Opolu celem uwzględnienia w planie szkoleń na 2013 r. tematów szkoleniowych i liczby uczestników.

Opracowano
w Obserwatorium Integracji Społecznej
ROPS w Opolu,
Opole, grudzień 2012 r..